

OPBOUW

WEEKBLAD TOT OPBOUW VAN HET GEREFORMEERDE LEVEN

uitgave van de gereformeerde persvereniging „opbouw“

Heere, Gij weet . . . "

En Petrus zei tot Hem: „Heere, Gij weet alles, Gij weet, dat ik U liefheb“. Jezus zei tot hem: „Weid mijn schapen“.

Joh. 21 : 17b.

Overall in de wereld, waar het evangelie van Jezus Christus wordt verkondigd, wordt ook gesproken over Simon Petrus.

De meeste mensen vinden deze Petrus een sympathiek man.

Dat juist hij de Meester verloochende. . . .

In groot enthousiasme was hij Jezus gevolgd.

Alles had hij voor Hem over.

Hij was bereid voor zijn Meester te sterven.

Dat heeft hij wel bewezen in de hof van Gethsémané.

Viel hij niet, alleen, de overvallers aan?

Er is veel goed van deze discipel te vertellen.

En toch kwam hij tot die verschrikkelijke verloochening.

De bijbel wijst ons de oorzaak van dit alles duidelijk aan.

Petrus kende zijn Meester maar slecht; van lijden en sterven wilde hij niet weten en als de nood aan de man zou komen, dan wilde Petrus dapper naast de Heiland strijden en als het moest met Hem sterven.

Petrus kende ook zichzelf niet; hij dacht in eigen kracht tegen de verleiding bestand te zijn.

Juist daarom was zijn val zo smadelijk en diep.

Ondanks herhaalde waarschuwing heeft hij zijn Meester drie maal verloochend.

Onder mensen is er dan geen vervolg meer mogelijk.

In de nood leert men zijn vrienden kennen. Menselijke wijsheid zou tot de conclusie komen dat het van dat uur aan „uit was“, tussen Jezus Christus en Petrus.

In het koninkrijk der hemelen is dat anders.

Als Jezus Christus uit de doden is opgestaan, is er een vervolg.

Wanneer een aantal discipelen na de openbaring aan de zee van Tiberias, als vanouds, met de Heiland de maaltijd heeft gehouden, mag een berouwvolle Petrus opnieuw van zijn liefde voor zijn Meester getuigen.

Het evangelie tekent ons dan een andere Petrus.

Hij stelt zich niet boven de anderen.

Hij heeft niets om zijn liefde te bewijzen.

Hij kan zich alleen beroepen op het feit dat Jezus Christus, die de harten kent, weet dat Petrus Hem liefheeft.

Niet de dappere Simon, die roemde in zijn trouw en kracht, maar de ootmoedige Petrus, die Christus' genade aangreep, was bekwaam om de schapen van de kudde te weiden.

Op deze Petrus is de gemeente gebouwd.

Zo is duidelijk geworden wat genade is.

In de kracht van die genade is Petrus getrouw geweest tot in de dood.

Christus Jezus heeft in Zijn dood en opstanding het fundament gelegd.

En onze Koning schaamt Zich niet voor Zijn discipel Petrus.

Voorwaar, een blijde boodschap voor zondaren!

H. J. van der Kwast

re Jezus dienen, maar hun eigen buik. „Maar ik vermaan u, broeders dat gij hen in het oog houdt, die, in afwijking van het onderwijs, dat gij hebt ontvangen, de onenigheden en de verleidingen veroorzaken, en mijdt hen. Want zulke lieden dienen niet onze Here Christus, maar hun eigen buik. . . .“ (Rom. 16 : 17-18). Mensen, die hun eigen buik dienen zijn niet maar mensen, die van lekker eten en drinken houden, maar die gesteld zijn op het onderhouden van de spijswetten.

In de Romeinenbrief wordt dan uitvoerig en niet voor tegenspraak vatbaar geleerd de vrijspraak van de zondaar, de goddeloze, alléén door het bloed van Christus, alléén uit genade, alléén uit het geloof, alléén door het Woord. Er is echt niets, maar dan ook helemaal niets van de mens bij.

We mogen dit noemen het hart van het evangelie, Paulus noemt het in de Galatenbrief de waarheid van het evangelie. Gal. 2 vers 14. Dat is niet de optelsom van alle waarheden van het evangelie, maar dat wat het evangelie tot evangelie maakt. Dat er redding is alleen door Christus Jezus, onze Heer.

Daarom heeft Calvijn gelijk als hij zegt dat het verstaan van deze brief een venster is op héél de Schrift. „Er bestaan immers van deze Zendbrief vele uitleggingen, beide van de oude en de nieuwere schrijvers. En het is zeker waar, dat zij hun arbeid aan niets beters hadden kunnen besteden, omdat iemand die deze brief verstaat, zich een toegang geopend heeft tot het verstaan van de gehele Schrift“).

Ook in de brief aan de gemeente van Filippi moet Paulus zich weer met dezelfde dwaalleraars bezig houden. Ook daar de tegenstelling tussen gerechtigheid, eigen gerechtigheid uit de wet of gerechtigheid uit het geloof. Dat is de gerechtigheid die ons deel wordt alleen door te vertrouwen op Christus. Ook daar spreekt Paulus van mensen wier God hun buik is, omdat ze vertrouwen op de onderhouding van de spijswetten; die hun eer stellen in hun schande, omdat ze vertrouwen op de besnijdenis, een operatie aan het schaamlid van de man. (Fil. 3 : 17-19).

Ook in de Colossebrief wordt deze dwaalleer weer bestreden. Daar is die dwaling nog gemengd met heidense gedachten. Ook daar is weer sprake van de onthouding van bepaalde spijzen en onderhouden van de feestdagen. „Laat dan niemand u blijven oordelen in zake eten en drinken of op het stuk van een feestdag, nieuwe maan of sabbat. . .“ (Col. 2 : 16). En ook daar stelt Paulus tegenover de dwaling de algenoegzaamheid van het werk van Christus. We hebben de volheid verkregen in Hem (Col. 2 : 9, 10). We zijn met Christus gestorven, begraven en opgewekt. Er mag niets meer bij. Er behoeft ook niets meer bij.

In de eerste brief van Paulus aan Timotheüs zijn weer dezelfde zaken aan de orde. Ook daar leraars der wet (1 Tim. 1 : 7) die een andere leer brengen (1 Tim. 1 : 3). Als Paulus aan het einde van zijn leven in 2 Tim. 4 : 7 zegt dat hij de goede strijd heeft gestreden en het geloof heeft behouden, dan bedoelt hij zonder twijfel dat hij gedurende héél zijn loopbaan als apostel gestreden heeft

Wet en Evangelie

II

Waarom juist Paulus?

Het is nu wel duidelijk, waarom juist Paulus tot de grote apostel gemaakt wordt. Hij is een bekeerde Farizeeër. Met héél zijn verleden is hij in dienst genomen. Hij was van de schoot zijner moeder aan afgezonderd (Gal. 1 : 15).

Om hem tot bekering te brengen was het nodig dat de Here Jezus Zelf uit de hemel hem verscheen. Hij heeft de weg van het Farizeïsme tot het einde toe bewandeld. Hij heeft geleerd dat het een doodsweg is. Hij moest dat leren aan de kerk van alle eeuwen. Niemand kon het beter duidelijk maken.

Paulus krijgt in zijn werk onder de heidenen te maken met het Judaïsme. De term is ontleend aan Gal. 2 : 14. U kent de dwaalleer. Behalve het vertrouwen op het kruis van Christus, op Zijn offer was er nog iets meer nodig, n.l. de onderhouding van de wet van Mozes vooral t.a.v. besnijdenis, sabbat en de spijswetten. De leer, waarover men het op het apostelconvent te kwaad had. „En som-

migen, uit Judea gekomen, leerden de broeders: indien gij u niet besnijden laat naar het gebruik van Mozes, kunt ge niet behouden worden“. (Hand. 15 : 1). Een mens, ook de heiden, moet zich laten besnijden. Doe je dat niet, dan is het kruis van Christus je niet van nut. Hun leer was: het kruis van Christus én nog iets. De zaligheid vrucht van een optelsom: het werk van Christus én eigen werk. Het was dus een de kerk binnengedrongen Farizeïsme, zij het op een geraffineerde manier.

Met alle geweld van het apostolaat, met een dreigend vloekwoord keert Paulus zich hiertegen. Het is Christus alléén en geheel en al óf helemaal niets. Een derde mogelijkheid is er niet. Heel de brief aan de Galaten is er vrijwel aan gewijd. Ook de brief aan de Romeinen. Ds. C. Vonk maakt duidelijk dat het waarschijnlijk is dat Paulus deze brief schreef naar de gemeente van Rome om zijn komst voor te bereiden, omdat er in Rome blijkbaar al wrijving bestond tussen de Christenen uit de heidenen en Christenen uit Israël over de wet³⁾. In ieder geval waarschuwt Paulus tegen mensen die niet de He-

tegen Joden en Judaïsten, die leerden dat het geloof in Christus niet voldoende was om zalig te worden. Hij is ondanks alle bestrijding, ondanks het feit dat hem dat meermalen gevangenschap en dood kostte, niet uit de weg gegaan⁵⁾. Hij heeft nooit anders geweten én voor zichzelf én voor de gemeenten dan Christus alléén.

Er zouden meer voorbeelden te noemen zijn. Dit moge voldoende zijn en dienen als bewijs dat Paulus' bekering van de grootste betekenis is. Dat hij een voorbeeld is voor de kerk van alle eeuwen (1 Tim. 1 : 15, 16) en dat we hem moeten navolgen (Fil. 3 : 17). Juist hij. Omdat hij ons moest leren dat dodelijke gevaar van het Farizeïsme te schuwen als de pest. Deze man heeft meer dan wie ook het licht der wereld binnengedragen in de duisternis van het heidendom. Zo is Paulus ons ten voorbeeld. Niet wat de manier van zijn bekering betreft, wel wat het wezen betreft. We hebben allemaal onze rechte straat te vinden. Hij heeft de rechtvaardiging van de zondaar, alleen uit de genade en niets van de mens erbij, dat hart van het evangelie, veilig gesteld voor de kerk van alle eeuwen.

Het is geen wonder dat alle reformatie zich steeds weer aansluit bij Paulus. Luther, Calvijn, De Cock en niet te vergeten Kohlbrugge. Voortgaande reformatie is voortgaande terugkeer tot de waarheid van het evangelie. Zij die teruggrepen hierop hebben soms het leven een ander aanzicht gegeven. Het evangelie betekent meer dan verlossing. Het betekent ook vernieuwing. Maar dan een vernieuwing, die opbloeit uit het leven uit de volheid in Christus. De H. Geest komt ons toe-eigenen hetgeen we in Christus hebben n.l. de afwassing van onze zonden en de dagelijkse vernieuwing van ons leven.

Actueel

Het is geen wonder dat de zaak altijd actueel is. Wat dunkt U van de Christus? Dat blijft een altijd actuele vraag, ook tegenover de zonde van het Farizeïsme, die leeft in ieder mensenhart. Het is K.S. toe te geven dat echt gereformeerd niet farizees kan zijn. Maar dat gereformeerd niet wat het een woekerplant is, die ons bedriegt en bedreigt. Aanklachten op dit gebied vallen dan ook altijd terug op ons zelf (a.w. blz. 37). Wie het zó niet wil zien en wie zó niet wil luisteren naar de H. Schrift, die is echt een Farizeër. Onversneden.

Onze kerken verkeren in de grootste moeiten. Zijn die soms ook een gevolg van herleefd Farizeïsme?

Het antwoord moet ongetwijfeld bevestigend luiden. Hetgeen aan te tonen is.

Veronderstelde wedergeboorte.

Ik meen dat we in de leer van de veronderstelde wedergeboorte te maken hadden met een stuk Farizeïsme. En de binding eraan, verbonden met schorsingen, afzettingen en afhouding van het H. Avondmaal vertoonde duidelijk judaïstische trekken. Indien ge niet, dan kunt ge geen ambtsdrager zijn, dan kunt ge niet aan het Avondmaal komen. . . .

Heel die leer van de veronderstelde wedergeboorte kwam verder voort uit een gedachtenklimaat, waarin toch aanknopingspunten voor de genade werden gezocht en gevonden in de mens zelf. Al waren het aanknopingspunten door God zelf gegeven.

God spreekt goddelozen vrij. Hij doet dat om Christus. Hij doet dat door het Woord alleen. De Bijbel is de boodschap van de vrij-spraak van de goddeloze. Dan zeggen: „ja maar, daaraan moet wat voorafgaan, voordat deze boodschap gehoor kan vinden” is in wezen weer: niet met lege handen bij God willen komen.

Zeker: Gereformeerden zijn eenstemmig in het: niet uit de werken. Daarover liep dan 't geschil ook niet. 't Leven van soevereine

genade is ons met de paplepel ingegoten. Maar het hart van de mens, ook van de gereformeerde mens, is arglistig, meer dan enig ding. Wie zal het kennen?

Het zou ook wel een wonder zijn als het Farizeïsme halt hield bij gereformeerden. De hoogtendienst onder Israël, de leer van de Farizeeërs in de dagen van de Heiland, vinden hun voortzetting in de leer van de goede werken in de Roomse kerk en evenzeer in hun sacramentsleer. Niet minder in hun kerkleer. Vinden ook hun voortzetting bij de Remonstranten, waar het geloof een plaats kreeg, die het niet toe kwam. Vinden ook zijn voortzetting onder ons, waar die onzekerheid des geloofs is. En het zou ook wel een wonder zijn als we het op ander gebied niet te bestrijden hadden.

Samenspreking

Een van de ernstige symptomen van het Farizeïsme was toen op verschillende synoden de samenspreking werd afgewezen onder het argument „eerst bekeren, dan praten”. Bekerin in bondige besluiten. Ik zeg het maar met mijn eigen woorden. De nare gevolgen van dit standpunt spelen een rol in Groningen-Zuid.

Men is vergeten dat de wet ligt bij Israël in de ark. Dat is onder het verzoendeksel. De wet daaronder uit halen en hem dan hanteren, is niet geoorloofd en blijft zonder vrucht. Hij is dan beroofd van zijn scherpe punt. Hij is dan geen bediening meer van de verzoening. Door het vlees krachteloos gemaakt.

God is die God, die goddelozen vrijspreekt.

Dat heeft ons te beheersen ook in onze omgang met anderen. We hebben immers elkaar aan te nemen, zoals Christus ons heeft aangenomen, n.l. als zondaren. Eisen dat de zondaar eerst zijn zonde opgeeft, voordat men met hem wil spreken, is in strijd met het evangelie. Zo heeft de Heiland ook niet gedaan met tollenaars en zondaars. Dan vergeeten we het voornaamste van de wet: de liefde en de barmhartigheid.

Als de Here Jezus aan het kruis is geslagen door het volk Israël, dan nog ontvangen de apostelen de opdracht met de prediking van het evangelie te beginnen in Jeruzalem. Te beginnen dus bij hen, die de Heiland aan het kruis hebben geslagen. Dan wordt verkondigd deze Jezus, die zij hebben gekruisigd (Hand. 2 : 36). En vele jaren later vindt Paulus het niet beneden zich Joden toe te spreken. Hij houdt het voortdurend hartzeer voor de broeders. Zij blijven de beminden om der vadersen wil⁶⁾.

Voor het goede begrip van deze opmerkingen is het wel nuttig te zeggen dat ik in de concrete situaties niet voor samenspreking was. Wij hebben echt wel wat anders te doen.

Amelink.

⁵⁾ Vonzeide Leer, I b, blz. 418, aflevering 6. Barendrecht.

⁶⁾ Joh. Calvijn, Uitlegging van de zendbrief van Paulus aan de Romeinen. Vertaling dr D. J. Groot, blz. 13. Amsterdam 1950.

⁷⁾ Vonk, a.w., blz. 428.

⁸⁾ Zie Opbouw, artikelen van ds W. Borgdorff en ds H. Amelink, V, blz. 123-130.

De promotie van dr. H. Venema

Zoals onze lezers uiteraard reeds weten promoveerde op 14 mei j.l. aan onze Theol. Hogeschool tot doctor in de theologie ds. H. Venema van Roodeschool.

Het is zeker, en zelfs in meer dan één opzicht, de moeite waard op dit feit wat nader in te gaan.

In de eerste plaats is deze promotie een belangrijke gebeurtenis in het leven van de „jonge” doctor. Ik zet dat „jonge” tussen aanhalingstekens. Want zo heel erg jong is dr. Venema niet meer. Zijn zilveren ambtsjubileum heeft hij reeds achter de rug! Maar juist dat feit markeert de duidelijkheid van betekenis van zijn promotie. Dr. Venema werd candidaat in 1936. Dat wil zeggen: in de tijd gedurende welke men in de kerk sprak van „overvloed van werk én van werkkrachten”. Tientallen kandidaten preekten toen rond, maar weinigen kregen een beroep. Als gevolg daarvan ging ook voor dr. Venema pas in februari 1939 een pastorie open. Maar een paar jaar later werden als gevolg van de oorlog alle inwoners van Nieuwerkerk en Oosterland op Schouwen waar hij als predikant werkte geëvacueerd. De kerk die dr. Venema diende ging „in de diaspora”. En toen de oorlog voorbij was wilde deze haar domine niet meer terug hebben. Want dr. Venema had zich sinds de evacuatie vrijgemaakt! Na een poosje als hulpprediker in IJsselmuiden te hebben gewerkt nam hij het beroep aan van de kerk van Maastricht. En sinds 1951 is dr. Venema predikant van de Geref. Kerk van Roodeschool.

Na de vrijmaking is de pas gepromoveerde zich met taaie volharding gaan toelagen op de studie van het Nieuwe Testament. Ook daarbij heeft hij meer dan één moeilijkheid moeten overwinnen. Maar hij zette dóór. En zo verwierf hij ten slotte de „hoogste eer” die bij het hoger onderwijs te behalen is. Hij werd doctor in de theologie. Een prestatie als deze is wel een hartelijke gelukwens waard.

Maar niet alleen voor dr. Venema, ook voor

onze Hogeschool is deze promotie een gewichtige gebeurtenis. De studie aan een inrichting voor Hoger Onderwijs is immers pas af als een student de doctorsgraad behaalt. Voor de grote meerderheid van de studenten is dat om allerlei redenen een onmogelijkheid. Maar daarom is het te meer verheugend als zij die daarvoor de gaven en de gelegenheid bezitten hun tocht in het hoogland der wetenschap voortzetten tot het eindpunt is bereikt. Want niet in de laatste plaats door de door haar alumni bewerkte dissertaties vervult een academie haar wetenschappelijke opdracht.

Het proefschrift van dr. Venema is voorts ook voor de kerk van betekenis. De strijd in de kerk in de veertiger jaren concentreerde zich zoals men weet wat de leer betreft vooral om het verbond en de verkiezing. Het werd in die dagen door allen die een beetje begrip hadden van waar het toen om ging steeds meer beseft dat het zeer dringend nodig was in verband met die twee uiterst belangrijke momenten in de openbaring Gods eindelijk eens onbevange de Schrift te bestuderen. Dogmaticale constructies daaromtrent waren er genoeg. En we zaten er in de Geref. Kerken geducht in verward. Maar wat vóór alles nodig was, namelijk het zorgvuldig en grondig nagaan wat de Schrift zelf daarover zegt was nooit geschied. Mannen als Schilder en Holwerda spraken het meermalen uit dat we vóór alles exegetische studiën over verbond en dankbaar nodig hadden. Daarvoor zijn we dankbaar dat dr. Venema's dissertatie handelt over het uitverkiezen en de uitverkiezing zoals daarover in het Nieuwe Testament wordt gesproken. De promotie van dr. Venema viel op de dag af precies een jaar na die van dr. de Vuyst die zoals men weet een dissertatie verdedigde over wat het Nieuwe Testament, en speciaal de brief aan de Hebreëen, over het verbond leert.

Zo zijn dan nu onder leiding van prof. Jaeger twee proefschriften bewerkt welke han-

delen over de beide bij de vrijmaking weer zo sterk op de voorgrond getreden facetten van de Openbaring Gods: verbond en verkiezing. Zoiets is uiteraard van veel meer belang voor de doorwerking van dat waar het in de vrijmaking om ging dan vele lofredenen daarop.

In zijn dissertatie geeft dr. Venema de resultaten van een grondig onderzoek naar de betekenis welke de woorden „uitverkiezen” en „uitverkiezing” in het Nieuwe Testament bezitten. Het ging hem er daarbij uitsluitend om aan de weet te komen wat de verschillende schrijvers van het Nieuwe Testament — en dus ook de Schrijver ervan — bedoelen als zij over uitverkiezen en uitverkiezing spreken. Dr. Venema ging daarvoor alle Schriftplaatsen na waarin over uitverkiezen of uitverkiezing wordt gesproken. Om zijn onderzoek zo grondig mogelijk te doen zijn betrok hij ook andere verwante woorden in zijn onderzoek en ging bovendien enkele gehele Schriftgeheelten na. Zo b.v. geheel Rom. 9-11.

De conclusie waartoe dr. Venema bij zijn onderzoek kwam is deze, „dat het verkiezen Gods, zoals het Nieuwe Testament daarvan spreekt, een actie Gods is, die Hij in deze tijd en in deze geschiedenis volvoert, en wel door Christus, zijn Zoon, en de genade-werking die van Christus uitgaat. Deze actie Gods in de tijd ligt echter verankerd in de eeuwige heilswil Gods en wordt daardoor beheerst.

Dit verkiezen houdt een selectie in. Het is een begenadiging en bevoorrechtiging van hen, die er in betrokken worden: Dezen worden gered uit de algemene zonde en verlorenheid. Het is dan ook onjuist te stellen, dat het in de verkiezing Gods **alleen** zou gaan om de tijdelijke en historische plaats van mensen of van een volk, en dat verkoren worden niet anders zou inhouden dan geroepen worden tot een dienende functie; het gaat wel degelijk om de **redding**, de **verlossing**.

Deze begenadiging en bevoorrechtiging wordt in het Nieuwe Testament niet nader gemotiveerd, dan alleen daarmee, dat het zo de wil en het welbehagen Gods is geweest. Ook wordt in het Nieuwe Testament niet nader gemotiveerd en verklaard, waarom God anderen voorbijgaat in zijn verkiezen en niet verkiest of nog niet verkiest. Wel wordt daarentegen nadrukkelijk gezegd, dat zij, die door God verworpen worden, dit hebben te wijten aan hun eigen schuld. Zij waren aanvankelijk door God in het heil betrokken, maar zij hebben Gods genade veracht en Christus afgewezen. De onheilswerking van het evangelie is ten opzichte van zijn eigenlijke aard accenteel.

Verkiezing en verwerping wisselen elkaar niet af, maar staan tegenover elkaar als leven en dood”.

De dissertatie van dr. Venema is een solied werkstuk. Hij bewandelde geen platgetreden paden. Zelfstandig ging hij wikkend en wegend zijn weg. Het is te hopen dat zijn proefschrift grondig wordt bestudeerd. Vooral ook door de predikanten. Een studie waaraan zoveel tijd en zorg is besteed is dat waard en heeft daar recht op. Natuurlijk heeft dr. Venema over de kwestie die hij behandelt niet het laatste woord gesproken. Dat zal, zoals prof. Jager bij de promotie opmerkte, in deze bedeling ook nooit gesproken worden. Maar wat dr. Venema ons gaf is wel een waardevol woord. Steeds weer komt men onder de klem van zijn exegetische bewijsvoering.

We verwachten dat de studie van dr. Venema de aandacht zal trekken en een belangrijke bijdrage zal blijken te zijn voor het juiste verstaan van de Schrift op dit punt, en bij de verdere discussie over de uitverkiezing. De dissertatie van dr. de Vuyst kreeg met het oog hierop een goede pers. Voor een paar weken prees prof. Haitjema haar nog als een „zeer verdienstelijk en in de exegese van de brief aan de Hebreëen (vooral van hoofdstuk 8) nauwkeurig en boeiend bewerkt proefschrift”. De dissertatie van dr. Venema verdient zeker dezelfde lof.

We wensen dr. Venema van harte geluk met het behalen van de doctorsgraad. Hij geve ons nog meer vruchten van zijn consciëntieuze studie. En niet minder feliciteren we prof. Jager met het succes van zijn leerling.

Maar bovenal willen we onze dank uitspreken aan onze God die dit alles, ondanks onze zonden, gaf. C.V.

Kerkelijk Leven

Journalistische curatele

Het Gereformeerd Gezinsblad bracht op 8 mei in de ziekenrubriek de mededeling dat ds. D. van Houdt uit een klein leeturfondsje aan prof. Lee te Pusan toezendt de Kerkbode voor Groningen, Friesland en Drente, De Reformatie en het Gereformeerd Gezinsblad. Bovendien verhaalt hij dat professor Lee verzocht hem ook Opbouw te willen sturen. Maar dat heeft ds. Van Houdt geweigerd. Omdat Opbouw het gewaagd heeft van mening te verschillen t.a.v. de kwestie van de geldigheid van de belijdenis der kerk voor ambtsdragers en niet-ambtsdragers. Uitvoerbod!

We voelen er weinig voor aan deze mededeling van ds. Van Houdt veel commentaar te verbinden. Het lijkt ons weinig hoffelijk tegenover een buitenlandse broeder, die buiten onze controversiële kwesties staat, over zijn hoofd heen te polemiseren. Toch: een enkele opmerking.

Ds. Van Houdt heeft met ons een geschilpunt t.a.v. de vraag of de leden der kerk op dezelfde wijze aan de belijdenisgeschriften, i.c. onze Drie Formulieren, gebonden zijn als de ambtsdragers der gemeente. Wij menen op deze wijze het geschil nauwkeuriger te hebben geformuleerd dan door ds. Van Houdt op 8 mei geschiedde. Maar niet is in geding of prof. C. Veenhof en ds. G. Visee als hoogleeraar en ambtsdragers aan de Drie Formulieren gebonden zijn. Integendeel, aan deze belijdenisgeschriften hebben prof. C. Veenhof en ik ons door de onderschrijving dezer formulieren met de daarin vervatte beloften en sancties van harte verbonden en verplicht. En die handtekening is nimmer door ons teruggenomen. Onze confessionele status en integriteit is — toch ook voor ds. v. Houdt? — onverdacht.

Nu zijn onze broeders in Korea presbyteriaans. Zij onderschreven noch de nederlandse geloofsbelijdenis noch de heidelbergse catechismus, noch de dortse leerregels, maar hebben zich in hun kerkgemeenschap verplicht op de westminsterse geloofsbelijdenis en de westminsterse catechismus. Dat laatste is noch voor ds. Van Houdt, noch voor ons een bezwaar om met deze broeders in Korea christelijke en broederlijke gemeenschap te onderhouden. Immers deze westminsterse geschriften zijn wat hun substantie betreft ongetwijfeld een rechte christelijke, schriftmatige en gereformeerde belijdenis. Wat niet wegneemt dat er op bepaalde punten, niet eens zo onbelangrijke, verschillen zijn.

Maar de vraag rijst: waarom zo broederlijke gemeenschap gezocht met de broeders in Korea, die niet onze Drie Formulieren van Enigheid hebben en waarom publiek broeders van dezelfde belijdenis, ook tegenover Korea gedesavoueed?

En tenslotte: er lopen momenteel diverse hulpacties voor Korea. Voor lectuur, de bibliotheek van het seminarie te Pusan, voor de lepra-bestrijding, voor — hier denk ik ook aan ons werk via de lezers van Opbouw — de voedselvoorziening voor de studenten van Pusan. Zou het nu niet mogelijk zijn deze hulpverlening te houden buiten onze kwesties?

Wij schreven i.v.m. onze actie aan prof. Lee. Repten met geen woord over de controversen in onze kerken. Spraken daarover ook

TE BERDE

De start van het kabinet Cals is geen schitterende geweest.

In de eerste plaats was er het geschil over de formatie tussen de C.H.U.-fractie leider en de overige fractievoorzitters. Het lijkt er veel op dat het uit de boot vallen van de C.H.U., zoals men dat noemt, te wijten is aan een misverstand. Het heeft geleid tot over en weer scherpe verwijten.

Intussen doet zich de vraag voor of de A.R.-fractie niet beter gedaan had te weigeren zonder de C.H.U. in het kabinet te gaan zitten. Men kan wel zeggen: we hadden geen reden om niet mee te doen met de oplossing van het omroep-vraagstuk, maar daarmee is de zaak niet beslist. Men kan toch wel stemmen voor de wet die te zijner tijd de omroepzaak moet oplossen, terwijl men geen deel neemt aan het kabinet. De samenwerking met de C.H.U. had zwaarder moeten wegen.

Verder verkeert de A.R.-partij nu in een veel zwakkere positie in het kabinet. Er is geen principieel onderscheid tussen samenwerking met de liberalen of met de socialisten. Gezien onze afkomst ligt de samenwerking met de P.v.d.A. zelfs wel meer voor de hand. Maar de AR-fractie is maar een kleine fractie. Kleiner dan samen met de C.H.U. Dat geeft uiteraard een zwakkere positie. Dat óók had reden moeten zijn om te weigeren zonder de C.H.U. in het kabinet zitting te nemen.

De regeringsverklaring, waarmee het kabinet zich aan de kamer presenteerde was afschuwelijk lang. Hij is al erg lang om te lezen, laat staan om aan te horen.

Door een misverstand hadden sommige kamerleden de regeringsverklaring bovendien al in hun bezit, voordat hij uitgesproken werd. Dat gaf op een gegeven moment de minister-president aanleiding tot het maken van een opmerking, kennelijk voortkomend uit geïrriteerdheid. De voorzitter van de kamer oordeelde het nodig om minister president Cals daarover weer te vermanen.

Het kabinet, bestaande uit ambitieuze ministers, heeft heel wat plannen. Nog niet zulke slechte ook, lijkt me. Maar wel geldverslindende plannen. Het was daarom vanzelfsprekend dat in de kamer, vooral door de nieuwe AR-fractievoorzitter gevraagd werd naar de manier waarop men dat alles dacht te betalen. In dat verband kwam men te spreken over belastingverhoging en de beruchte gedachte „belastingheffing uit conjuncturele overwegingen” kwam weer naar voren.

Ook dat maakt op mij geen beste indruk. Als de overheid meer belasting nodig heeft om noodzakelijk uitgaven te betalen, dan kan daartegen geen bezwaar zijn. Een christen moet bovendien gewillig belasting betalen, ook al is de belasting hoog. Maar als de overheid belasting gaat heffen uit andere overwegingen dan om eigen uitgaven te betalen, dan is dat duidelijk onrecht. Als men van mening is dat 't nederlandse volk te veel uitgeeft, te veel besteedt, dan kan het noodzakelijk zijn daaraan wat te doen. Daarbij is dan echter in de eerste plaats wel te overwegen dat het nog steeds de overheid is die het meeste uitgeeft. Die dus ook het meeste geld in omloop brengt. Dat af te wentelen op belastingbetalers, die in vele gevallen niet weten hoe de eindjes aan elkaar te knopen, die dus eerder zitten voor een privé-onderbesteding, is een onrechtvaardige zaak. Des te erger als dat onrecht door de overheid bedreven wordt.

Het kabinet bestaat uit ambitieuze ministers. Het zou ambitieus zijn als men ook eens de moed opricht te zeggen, en ernaar te handelen, dat men op moet houden te vragen om hoger loon als de economie dat niet toelaat.

A.

nimmer met ds. Chah. Thans merken we dat anderen zulks wel deden. Waarom toch? De presbyteriaanse broeders hebben hun strijd daar, wij de onze hier. Is het niet het beste dat maar zo te laten? Dat was ook de reden waarom we ons blad niet naar Korea zonden. Nu echter uit hetgeen ds. Van Houdt schreef blijkt dat prof. Kun Sam Lee toezending op prijs stelt en op de 8e mei een lezeres van het Gezinsblad in antwoord op ds. Van Houdt terstond een brief schreef met het verzoek Opbouw op haar kosten naar Pusan te sturen, meenden we aan haar verzoek te moeten voldoen. Niet zonder enige vrees. We hopen n.l. dat de lectuur van onze bladen aan de broeder(s) in Korea een niet al te onverkwikkelijk beeld zal geven van de malaise in de Gereformeerde Kerken in Nederland.

G. Visee

KOREA

Derde verantwoording

Het is gewoon een lieve lust als zoveel goede hartelijke mensen je pad kruisen. Zaterdag 8 mei was het weer een beste dag. Eerst al 's morgens. Een heel pak post. Het eerst riste ik de groene envelop eruit. Heus niet uit eigen belang: bij mijn weten had ik voor mijzelf niets te wachten. En ja hoor, vijf girokaarten. Samen veertig pop. Als volgt: van 971047 mej. A.P. f 10,-; mej. A.A. 1012424 f 5,-; mevr. P.T.-H. 918748 f 10,- en van 928169 J.T. ook f 10,-. Allemaal, dat vertel ik er nou maar even bij, uit Groningen. Dat doet een mens óók goed. Niet minder welkom was f 10,- van Z.v.D. 1155423. En alsof het allemaal nog niet mooi genoeg was bracht mijn dochter terwijl ik aan de preek bezig was een envelop. Gevonden in de brievenbus. In onberispelijk handschrift er op: Voor een „kommetje” rijst. Ik hield de envelop tegen het licht. Zei: dat is minstens een tientje. Scheurde open: Honderd gulden! Samen f 140,-. Bedankt voor alles. Van zo'n storting wordt de preek niet slechter, geloof ik.

En daarmee werd vandaag nu het bedrag

kwam op f 2030,25 de twee mille overschreden. Ik zou die studenten daar nu eens weleens aan het „kommetje” rijst willen zien!

De week begon weer best. Op dinsdagmorgen ontving ik via de giro: via de administrateur van de Geref. kerk te Kampen f 50,- (gift anti-hongeractie Korea), via de Coöp. Boerenleenbank te L. f 10,- van T.H.W.-P., van 185129 J.C.H. f 100,-; van 238418 mej. D.D. f 10,-; van 322914 H.D.v.W. f 100,-; van 348870 C.M.v.d.W. f 5,- met bijschrift: „Korea - Dat er maar een grote vloed mag komen opzetten”. Voorts door storting f 10,- van mej. W.W. te Gr. en f 10,- van mej. H.v.D. te 'sGr. en f 25,- van K.v.d.P. te Gr. Samen f 320,-. Totaal f 2350,25.

Woensdag 12 mei bracht weer 4 overschrijvingen: f 2,50 van 943031 M.N.; f 5,- 807811 mej. J. A.M.; van mej. M.L. 1167556 f 7,50; van amice H. J.S. 676019 f 10,- en twee stortingen f 10,- van M.v.d.S. te A. en f 10,- van C.C.B.Pl. te K. De laatste gift is synodaal en hartelijk welkom! Totaal f 45,-. Stand: f 2395,25.

Donderdagmorgen bracht de post weer vier overschrijvingen: van 881660 R.F. f 5,-; van 949343 J.P. ook f 5,-; van 507043 P.W.T. f 10,-; en nog een tientje van P.v.T. 632821. Fijn! Totaal nu: f 2.425,25.

De vrijdag was weer best: f 10,- van 289305 Joh.v.V.; f 10,- van 958148 mevr. D.C.M.; f 25,- van C.v.d.L. 481974 en de dames H. f 10,- + f 25,- samen f 35,- van rek. 943562. Samen - en dat op vrijdagmorgen! - f 80,-. Totaal: f 2.505,25.

Toen bleek dat men de dag niet moet prijzen voordat de avond gevallen is. Want bij de promotie van dr. H. Venema ontving ik van P.K.K. (ra, ra, wie is dat?) f 100,-, een combinatie van giften uit Gr. En de zaterdag bracht een prachtig slot: f 10,- van M.deB. 892259 (daar zeg ik nou eens extra wél bedankt bij!), f 5,- van 286228 G. Kr.; f 10,- van 200591; P.H.J. en f 100,- van 512775 Geref. Kerk te d.H., waaraan ik nog altijd bijzondere banden heb!

Tsjonge, wat een week! Na de vorige verantwoording die afsloot op f 1890,25 is de stand nu: f 2.730,25. Dat is f 840,- hoger!

Ik heb het gevoel dat de luchtbrug naar Korea eigenlijk pas goed op gang begint te komen. De studenten zijn nog steeds arm.

Mijn gironummer nog altijd 903391 t.n.v. G. Visee. Vloeddijk 113, Kampen. Allemaal wel bedankt!

G. Visee

zedendelict en een overtreding: zonder licht fietsen en matjes kloppen buiten de door de politie verordening toegestane tijd!

Is men zelf konsekvent?

III En als men op die wijze de kerkenorde zou willen gehanteerd zien dan wordt het tijd de hand eens in eigen boezem te steken: Zijn degenen, die „alles” van de kerkenorde willen gehandhaafd zien, daarin konsekvent? „Houden zij zelf de wet?”. We willen dat eens nagaan.

a) Artikel 13 bepaalt dat dienaren, die door ziekte of ouderdom onbekwaam zijn, vrijgesteld mogen worden van hun dienst. Let wel: door ziekte of ouderdom of anderszins. Maar: ónbekwaam. Wij hebben intussen in onze kerken emeriti, die noch oud, noch ziek, noch onbekwaam zijn en toch geëmeriteerd: professoren in de theologie, legerpredikanten, dienaren ook, die nog volkomen fit een andere werkring vonden.

b) Artikel 15 zegt dat niemand in enige andere kerk enige predikatie zal mogen doen zonder bewilliging van de raad van die kerk. Hoe staat het daarmee? Er wordt op vele plaatsen zonder bewilliging van de raad gepreekt, gedoopt, avondmaal bediend. Plaatsnamen noemen we maar niet. Dat dit doen geschiedt onder de camouflage van een „doleantie” verandert niets aan de feitelijke verachting van dit artikel en het indringen in eens anders dienst.

c) Artikel 21 zegt dat de kerkeraden alomte zullen toezien dat er goede schoolmeesters zijn die de kinderen leren lezen, schrijven, spraken (talen) en vrije kunsten, maar ook in de godzaligheid en de Catechismus onderwijzen. Waar worden de kerkeraden nog in de aanstelling van goede schoolmeesters gekend. Waar zien ze op die benoeming toe?

d) Artikel 23 bepaalt dat der ouderlingen ambt is . . . ook anderen tot de christelijke religie te vermanen. Waar doen de ouderlingen dat? Waar laten zij, behalve op papier, door persoonlijk vermaan de oproep tot vrijmaking, onverkort nog wel, uitgaan?

e) Artikel 56 zegt dat het verbond Gods aan de kinderen der christenen zal verzegeld worden met de doop zo haast men de zelve hebben kan. Het staat vast dat hier niet is bedoeld: zo haast als de moeder genezen is. Hoe staat het daarmee in de vrijgemaakte kerken?

f) Artikel 62 zegt dat het avondmaal zal worden bediend na de voleinding van de predikatie en de gemene gebeden. Dat gebeurt, als ik een beetje ondeugend mag wezen, in Rijsbergen. Maar in hoeveel kerken wordt in de morgendienst vóór het avondmaal in het geheel niet gepreekt?

g) Artikel 65 zegt: géén lijkpredikaties. We maken al te graag uitzonderingen bij de begrafenis van hoogleraren en predikanten.

h) Op artikel 67 wezen we reeds. Tégen de afspraak houdt men in vele kerken dienst op oud- en nieuwjaar, lijdenspredikaties op 7 zondagen, inclusief dienst op goede vrijdag.

We eindigen. We deden slechts een greep. De voorbeelden zijn met vele andere te vermenigvuldigen. We registreerden slechts. Zetten niemand een mes op de keel. De bedoeling was een andere. Deze: dat we de kerkenorde lezen met goede discretie. En dat we haar artikelen lezen in het licht van de Schrift en met inachtneming van de historie. En elkander niet met de kerkorde benauwen. Tenzij dat in haar bepalingen Gods Woord zelf in geding is.

Dat laatste is in de artikelen 79 en 80 zeker het geval. Ook al stond dat niet in de kerkorde dan ontdoet men zich niet van een ambtsdrager als hij niet aan een openbare en grove zonde schuldig is.

G. Visee

Hoe handhaven we de kerkorde?

(II)

We willen het wat de eerste vraag — „Waarop gaven we ons Ja?” — betreft het hierbij laten. En komen tot de tweede vraag: „Is alles waarop we ons „Ja” gaven even zwaar van inhoud?” Hebben alle bepalingen van de kerkorde alle een even bijbels en schriftuurlijk gehalte? Ik denk hier aan de artikelen 79 en 80. Daar staat dat de dienaren des Woords, ouderlingen en diakenen een openbare grove zonde bedrijven, die der kerk schandelijk of ook bij de overheid strafwaardig is zullen geschorst en eventueel van de dienst afgezet worden. En dan worden na deze bepaling in artikel 80 die openbare en grove zonden opgesomd. Dat is nu rechtstreeks naar de Schrift. Zo moet het in de kerk niet omdat het in de kerkorde staat, maar het staat zo in de kerkorde omdat het zo moet geschieden naar de Schrift. Reeds in het oude testament lezen we dat de gemeente moest toezien niet te luisteren naar valse profeten, die de verzinsels van hun eigen hart profeteerden. Jer. 5 : 31; 14 : 14; 23 : 25, 26; 23 : 32. In de Wet werd verordend dat zulk een valse profeet moest worden gedood. Deut. 13. En in het nieuwe verbond waarschuwt de Here Jezus voor valse profeten, de discipelen zelf moeten voor hen op hun hoede zijn. Matth. 7 : 15. Het zou te ver voeren de apostolische brieven na te gaan met al de vermaningen om de leraars in de kerk te beproeven, I Joh. 4, op zijn hoede te zijn voor valse leraars, II Petrus 2; hen niet als leraar te erkennen en te ontvangen, II Joh. : 7-11. Simon de Tovenaar — de man die de Heilige Geest wilde kopen voor geld en die van de simonie het voorbeeld en aan haar zijn naam gaf — werd door de apostel vervloekt. Hand. 8. Dat dronkaards en hoereerders en dergelijken niet in het ambt mogen dienen volgt

uit de vereisten voor het kerklidmaatschap zelf en uit de vereisten voor het ambt, 1 Tim. 3 en Titus 3. Dat is naar de Schrift: dat herders, die blijken huurlingen te zijn, uit het ambt worden geschorst en ontzet. Dat is een rechtstreeks gebod van God.

En wanneer in artikel 79 door de kerken is afgesproken hoe bij zulk een schorsing en afzetting zal worden geprocedeerd dan staat vast dat die procedure niet aan Gods Woord is ontleend. Evenmin als de regel dat niet tot afsnijding van een lid der kerk zal worden overgegaan dan met en na advies der classe. Maar dan is in dit geval duidelijk dat de kerken onderling een rechtsbepaling hebben vastgesteld, die voor verandering en verbetering vatbaar kan zijn, maar zo lang deze rechtsbepaling niet „met gemeen accoord” is tot stand gebracht heeft niemand het recht deze rechtsregel buiten werking te stellen. Doet men dat dan buigt men het recht en dat is de HEERE een gruwel.

Wie alle bepalingen van de kerkorde zonder te letten op hun schriftuurlijk gehalte op één hoop gooit onder het motto: „Uw Ja zij Ja en uw Neen zij Neen” (dat IS geen motto, maar dat maakt men er van!) komt schijnbaar op voor het recht, maar doet onrecht. Hij scheert bepalingen die op concessie, toelating en wijken voor de macht der traditie berusten, over één kam met hetgeen rechtstreeks in Gods Woord bevolen is: de kwestie van de feestdagen, waarin de kerken berustten door óvermacht van traditie en overheid, en van de kerkelijke huwelijksbevestiging, die op z'n minst bijbels onzeker is, — met de regels voor de kerkelijke tucht, die rechtstreeks berusten op de Schrift. Dat doende daalt men nog beneden het peil van het burgerlijk recht dat nog onderscheid maakt tussen een misdrijf en een overtreding, tussen moord, diefstal, inbraak, een

De menselijke fantasie

Dat wij aan de menselijke fantasie een apart artikel wijden in de onderhavige reeks heeft zijn reden. Ik hoop dat niemand zich door de titel zal laten afschrikken, wanend dat de stof alleen geschikt zou zijn voor de zgn. fantasten. Deze staan in ons zo nuchtere vaderland in een kwade reuk en niet ten onrechte. De menselijke fantasie echter is een scheppingsgave die alleen bij de mens voorkomt. Dieren hebben geen fantasie, zij doen alles op dezelfde instinctieve manier. De fantasie is één van de attributen van de menselijke geest en welk een kostelijk attribuut!

De fantasie is het vermogen van de menselijke geest om in de werkelijkheid te speuren naar mogelijkheden en deze tot nieuwe werkelijkheden te maken.

Alles wat door menselijk ingrijpen verandert is een product van fantasie.

Het maken van een plan, het op touw zetten van de een of andere actie, het organiseren van evenementen is een product van **organisatie-fantasie**. Deze is bijv. ook nodig voor het verbeteren van een werkmethode, voor het anders inrichten van ons huis, kortom voor elke verandering in de kring van huishouding of werkkring.

Technische fantasie uit zich in het ontdekken en uitvinden, in het zich voorstellen van andere dingen, in het construeren van gebruiksvoorwerpen van de plastic wasknijper af tot de ruimteraket toe.

De literaire fantasie stelt ons in staat verhaaltjes te verzinnen, gedichten te schrijven, romanfiguren te scheppen waarbij bijv. twee werkelijke personen als één persoon gaan fungeren of één persoon zich in twee gestalten manifesteert. De mogelijkheden zijn hier velerlei. Elke vorm van fantasie begint bij het voorstellingsvermogen. Men moet zich de dingen voorstellen zoals ze zijn en zoals zij zouden kunnen zijn. Een ijzerwerker die een cursus tekeningenlezen volgde drukte dit eens kernachtig uit: „Je mot je de dingetjes voor je kenne hale”.

Of om een ander eenvoudig voorbeeld te gebruiken: de tafel waaraan ik zit te schrijven is van hout, sterk en massief. Alles doet even „substantieel” aan. Dit is de tastbare werkelijkheid. Achter deze is echter een andere werkelijkheid. In feite is nl. dit hout helemaal niet massief. Het bestaat uit miljoenen moleculen, die met een onvoorstelbaar grote snelheid rondwentelen. Die moleculen zijn weinig „substantieel”, ja misschien zijn het alleen maar trillingen, golfbewegingen. Wat wij tastbaar ervaren als vast, massief, ondoordringbaar is nu fond één grote en snelle golfbeweging, waarbij het menselijk voorstellingsvermogen tekortschiet.

We krijgen nu een drie-deling: de zintuiglijk waarneembare werkelijkheid, de geanalyseerde werkelijkheid en daarachter de waarheid, dat God alle dingen heeft gemaakt en voortdurend blijft dragen door Zijn kracht.

Aan dit voorbeeld heb ik pogen te verduidelijken dat werkelijkheid en waarheid niet hetzelfde zijn. En daarmee krijgen alle mensen te maken, óók de gereformeerden. Vaak bij de opvoeding van de kinderen. De fantasie staat bij de gereformeerden over het algemeen laag aangeschreven.

Hoeveel vaders en moeders zijn er niet, die tegen een kind, dat aankomt met een zelfverzonnen verhaal, zeggen: „Lieg niet zo”. Men gaat er dan vanuit dat liegen en fantaseren hetzelfde zijn en dat liegen alles is wat afwijkt van de werkelijkheid. Dit is onjuist, liegen is niet het afwijken van de werkelijkheid maar van de waarheid. In Richteren 9 wordt verhaald van sprekende bomen. Berust dit sprookje op liegen? Neen, op fantaseren. Wanneer onze Heiland koning Herodes een

„vos” noemt dan liegt Hij niet, ook al is de mens geen dier. Hij typeert de mens naar analogie van het dier. De werkelijkheid is dat Herodes een mens was, de waarheid dat hij zich gedroeg als een sluw en onbetrouwbaar dier.

Bij veel gereformeerde kinderen wordt het fantaseren van de jeugd af aan onderdrukt. Eerst door de ouders die het verbieden, daarna door het kind dat bang is te zullen zondigen.

Maar de scheppingsgave van die fantasie moet toch ergens blijven, moet ergens werkzaam zijn, zal zich ergens manifesteren. Gelukkig het kind dat dan in zijn hobbies een uitweg vindt: het gaat knutselen en leert zijn technische fantasie gebruiken, het gaat spelletjes opzetten en hanteert zijn organisatorische fantasie, het gaat mooie opstellen maken en maakt kennis met de literaire fantasie.

Tenzij het kind indertijd het „volgen” niet in zijn juiste vormen heeft geleerd. Dan krijgen we het kind en de volwassene zonder eigen ideeën. En dan buigt de op zichzelf goede fantasie zich om in vreemde, verwarrende gestalten. Dan wordt de fantasie, die betuigd en verminkt werd, tot dwaze fantasie. Dan kunnen we verschillende typen krijgen: het ergste is wel de ziekelijke fantasie van de man of de vrouw die eigen leugens gelooft omdat men niet meer helder kan onderscheiden tussen wat werd meegevoeld en gedacht. Zulk een geval dient door een zenuwarts te worden behandeld.

Minder ernstige maar niettemin kwalijke vormen krijgen we als er boosaardige fantasie ontstaat. Deze komt haast altijd voor bij mensen die ogenschijnlijk heel nuchter zijn, zich aan de feiten willen houden, formeel alles in kannen en kruiken willen hebben, eerbied hebben voor het gezag of zichzelf als gezagsinstantie opwerpen. Deze mensen zijn ook altijd bijzonder wantrouwend en zitten daarmee in een vicieuze cirkel. Ze zijn opgevoed in een sfeer van overdreven eerbied voor vader en moeder en deze overdrijving verhindert hen om een werkelijk respect te krijgen voor anderen buiten de eigen kring. Het (overdreven) vertrouwen in eigen milieu slaat om in een wantrouwen tegenover buitenstaanders. En naarmate men ouder wordt, wordt doorgaans de kring van de „vertrouwen” steeds kleiner en dus die van de „gewantrouwen” steeds groter. Het „even moeten uitkijken” (op zichzelf niet verkeerd, slechts een dwaas stort zijn ganse hart uit) groeit uit tot het kolossale afmetingen krijgt

en ertoe voert dat eigenlijk iedereen gewantrouwd wordt. De wantrouwe mens moet leren begrijpen dat hijzelf zijn ergste vijand is. De volkswijsheid gaat immers uit van het zeer juiste spreekwoord „Zoals de waard is vertrouwt hij zijn gasten” en ieder mens die een greintje mensenkennis heeft zal mogen concluderen dat degene die anderen niet vertrouwt zelf niet te vertrouwen is. Wat wemelt het in onze kerken niet van wantrouwheden, aantijgingen, verdachtmakingen en toedichtingen. Al deze nare onhebbelikheden bewijzen dat de mensen die deze dingen lanceren slechte kenners zijn van zichzelf, slechte kenners van de medemens, de materie waarover het gaat niet volledig beheersen, de feiten te smal zien en daarom de mogelijkheden verkeerd taxeren, eigen tekortkomingen (evt. zonden) aan anderen toeschrijven, zich laten leiden door angst en uiteindelijk niet wortelen in de liefde, die de vrees buitendrijft.

Op één punt hebben de gereformeerden stellig het gelijk aan hun kant, wanneer zij kritisch en afwijzend staan tegenover de fantasie.

Er is nl. ook religieuze fantasie die „kunstig verdichte fabelen” verzint. De apostel vermaant ons die niet na te volgen en in het eerste en tweede gebod wordt ons verboden te fantaseren en te speculeren omtrent God en Zijn werk. Naar deze zijde trekt het Woord een duidelijke grens aan onze fantasie, een grensdraad die onder hoogspanning staat.

Nu is het hoogstmerkwaardig dat de twisten, welke er in onze kerken zijn, draaien om woorden, termen en begrippen welke als zodanig niet in de Bijbel voorkomen. Om er enige te noemen: kerkbestuur, kerkorde, bijzonder ambt, sacrament, onsterfelijke ziel, politieke organisatie. Vrijwel al deze termen stammen uit het arsenaal van Rome, dus uit een wereldgelijkvormig kerkgenootschap.

Wanneer wij de leuze van elke reformatie („Terug naar het Woord”) waar willen maken, laten we dan eens beginnen met te luisteren naar Luthers machtige uitspraak: „Het Woord dat zult gij laten staan en niets daarbij verzinnen”.

En dit is het vreselijke in de strijd die tussen ons ontbrand is: Men twist over producten van menselijke fantasie, die men met bijbels, kerkelijk en ambtelijk gezag aan medebroeders wil opdringen en men denkt daarbij zelf in de waarheid te staan.

De vader der leugenen voert wel een impo- sant staaltje van misleiding en verblindende tonele!

Rotterdam

P. A. Hekstra

De Waldenzen in de 19e eeuw

(I)

De Franse Revolutie werd in haar wezen door vele Waldenzen niet herkend, gelijk wij een vorig maal reeds zagen. De profeet van deze nieuwe religie was een warhoofd Daniële Mondon, die in het jaar 1791 de Synode van St. Germain opende met een preek, die één loflied was op de Franse Revolutie. Als een vloedgolf ging deze beweging door de valleien der Waldenzen. Toen de Fransen Piemonte bezetten, gaven zij, die eeuwenlang onderdrukt en vervolgd waren, openlijk de voorkeur aan aansluiting bij Frankrijk. Zij kozen liever voor Frankrijk dan nog langer een lastige en onrustige Alpenprovincie te vormen, die — zoals de geschiedenis had be- wezen — op elk willekeurig ogenblik weer ten offer kon vallen aan de terreur van Roomse wereldlijke en kerkelijke vorsten. Hoe begrijpelijk dit ook was, langs een nieuwe weg van lijden zouden zij ervaren, dat de

tol, die zij voor hun vrijheid betaalden, te duur was en een nieuw dodelijk gevaar voor hen met zich bracht.

Het valt te begrijpen, dat ook Napoleon deze pro-Franse gezindheid van de Waldenzen met welgevallen zag. Toen hij dan ook, na eerst in Frankrijk het Directoire te hebben geliquideerd, op 1 juni 1800 zijn zegevierende intocht in Berlijn had gehouden en vervolgens de Oostenrijkers had verslagen en de Russen had gedwongen zich uit dit deel van Europa terug te trekken met hun Kozakken, die o.a. ook een ware vervolging tegen de Waldenzen hadden ingezet, kwam hij in Italië terug. Eerst werd daar de republiek Cisalpina gesticht, die in het begin van 1802 werd omgezet in de Italiaanse Republiek met Napoleon als president.

In politiek en economisch opzicht werd de druk op de Waldenzen wel verlicht.

De Roomse parochies werden bij decreet van 28 op 13 teruggebracht, altijd nog ge-

noeg, daar de in de Valleien tien maal sterker vertegenwoordigde Waldenzen er slechts 15 hadden. Daar Napoleon vernam, dat de financiële hulp van Engeland door de oorlog was weggevallen voor de Waldenzen, gaf hij bevel het ontbrekende aan te vullen. Op 2 december 1804 liet Napoleon zich door paus Pius VII plechtig tot keizer kronen. In de nu volgende 10 jaren maakten de Waldenzen deel uit van het Franse Keizerrijk. In 1805 bezoekt Napoleon Bonaparte Turijn en ontvangt daar ook de „Tavola” van de Waldenzen in audiëntie. Hij toont zich zeer minzaam tegenover hen en spreekt openlijk zijn bewondering uit voor hun eeuwenlang heldhaftig volgehouden geloofsstrijd, met name voor hetgeen zij volbrachten in hun tocht van de „Glorieuze Wederkeer”. — Hij gaf hun bij die gelegenheid in overweging, zich kerkelijk te verenigen met de Gereformeerde Kerk van Frankrijk. In een grote vergadering te San Giovanna besluiten de Waldenzen op dit voorstel in te gaan. Enige maanden later werd de Waldenzen Kerk bij keizerlijk decreet in drie districten verdeeld. Op zondag 6 oktober zweren de in de kerk te Coppieri bijeengekomen predikanten trouw aan de kerk in haar nieuwe organisatie. Zelfs krijgen de Waldenzen het bestuur toegewezen van dat beruchte kidnappings-instituut van ontvreemde Waldenzer kinderen te Pinerolo. Hun predikant Geymet wordt zelfs benoemd tot assistent-gouverneur (sotto prefetto) te Pinerolo, een stad, waarin sinds meer dan zes eeuwen geen Waldenzer had mogen wonen. Uiterlijk leek alles prachtig, maar innerlijk kwijnde het leven in de kerk weg. Het was het zorgwekkend verschijnsel van een nieuwe heerschappij en onderlinge strijd om de macht over de kerk van met het Rationalisme gedrenkte klieken van enige familiegroepen van predikanten en intolerante politiekelingen. Zij waren met een geheel andere geest bezielde dan de roemruchte vaders, de geloofshelden uit het verleden. Het mocht de Waldenzen materieel dan beter gaan, geestelijk waren zij aan een ernstig verval ten prooi. Al mochten zij dan ook in december 1807 te San Giovanni de kerk in gebruik nemen, waarop ze twee eeuwen lang hadden gehoopt, (die in april 1808 vervolgens door een aardbeving weer ernstig zou worden beschadigd), dat bracht het leven in het geloof naar de Schriften niet tot hernieuwde bloei.

De ster van Napoleon ging tanen en toen Napoleon eenmaal op Elba zat, keerde Victor Emanuel I, die in 1802 zijn broer Karel Emanuel II was opgevolgd, met een Engels fregat van Sardinië naar het vasteland van Italië terug en landde te Genua. Het bekende Weense Congres erkende ten volle zijn rechten en breidde zijn koninkrijk zelfs uit met de vroegere republiek Genua.

Toen Oranje in 1813 te Scheveningen weer voet aan wal zette, keerde daarna de vrijheid om God te dienen naar Zijn Woord terug, althans voor enige tientallen jaren; we denken aan de tijd van de Afscheiding in 1834.

Maar voor de Waldenzen betekende de terugkeer van hun vorst, de hertog van Savoye en de Koning van Sardinië als regerend vorst welk een vriendelijk en goedaardig man hij overigens ook mocht zijn, de terugkeer van alle achteruitzetting en kwellingen uit het verleden. Hij trok alle bepalingen van de laatste 40 jaren, die verbetering hadden gebracht in het lot der Waldenzen, weer in en trad op als een volslagen Rooms reactionair vorst. Wil men een staaltje hiervan, welnu, hij verordende, dat alle hoteliers, die op vrijdag vet in hun maaltijd verwerkten, beboet zouden worden.

Alle vroegere Roomse parochies werden weer hersteld en vele kerkelijke goederen der Waldenzen werden hun weer ontnomen en aan die Roomse parochies ter beschikking gesteld. De restricties voor de Waldenzen om buiten de in de vorige eeuw vastgestelde grenzen bezittingen te hebben, werden weer

van kracht. Een audiëntie bij de vorst bracht hierin geen noemenswaardige verbetering. Overigens was die Victor Emanuel een vrij slappe figuur. Lag het oorspronkelijk in de bedoeling, de door de Waldenzen gebouwde kerk te San Giovanni te sluiten, zover ging hij toch ook weer niet. De Waldenzen mochten hun diensten daar blijven houden, mits de voorgevel van de kerk maar achter een hoge schutting werd geplaatst, opdat de pastoor van het kerkje, dat er vlak tegenover lag, zich door die nabijheid van het bedehuis der Waldenzer Evangeliebelijders niet al te zeer gechoqueerd zou gevoelen. De schutting kwam er inderdaad en hield 15 jaar stand om vervolgens bouwvallig ineen te storten. Daarna kwam niemand op deze zaak terug.

Toen in 1821 Victor Emanuel afstand deed van de troon ten behoeve van zijn broer Karel Felix, die tot 1831 de regering waarnam, trad voor de Waldenzen geen verbetering in, integendeel, kwelling en onderdrukking waren ononderbroken hun lot. En bij dat alles had het Rationalisme een dergelijke verwoestende invloed gehad op het geestelijk leven, dat de Zwitserse evangelist Felix Neff van de preken van de dominee te San Giovanni getuigde, dat men onder honderd preken er nauwelijks één zou kunnen vinden, die tot opwekking van het geestelijk leven zou kunnen strekken. Er zou evenwel leven komen door Gods Geest gewerkt in de dorre doodsbeenderen. De Waldenzen kenden in de 19e eeuw ook hun Réveil. Doch daarover een volgende keer meer.

P. Groen

BOEKBESPREKING

De Geuzen, door Harry Paape, 156 bladzijden door de boekverkoper bij een aankoop van f 7,50 (in de handel straks f 4,50).

De organisaties die de Boekenweek organiseren, hebben ditmaal een geschenk uitgekozen, dat een verhaal geeft over de donkere bezettingstijd, waaraan we in de afgelopen dagen op allerlei wijzen zijn herinnerd.

Men wilde een geschenk uitreiken, dat zou bijdragen aan „het levend houden van de herinnering aan de vijf bezettingjaren en de offers die gebracht zijn bij het terugwinnen van de vrijheid”, lees ik op de eerste pagina. Men had geen beter boek kunnen laten schrijven dan dit verhaal over de eerste verzetsgroep in die vijf jaren. In ons verhaal in het vorig nummer hadden we nog op deze groep willen wijzen, maar lieten het weg omdat er stof genoeg was. Ik wist toen nog niet dat een week later door een zeer bevoegde hand een studie zou verschijnen over de Geuzenactie van 1940.

De Geuzen waren in de 16de eeuw de strijders van het eerste uur, we kennen allen de verhalen van deze figuren. Nu, de bezetters zijn nog maar net binnengevallen of het woord en begrip „geus” gaat leven voor... ja, voor wie? Voor Bernard IJzerdraat in Haarlem, die een dag na de capitulatie, hier op de eerste bladzijde afgedrukt de pen neemt en een Geuzenbericht gaat schrijven. Dan drie dagen later weer een nieuwe „brief” opstelt en zo een van de vaders van het verzet wordt. In die zelfde dagen noemen zich enkele leden van een wandelclub in Vlaardingen geuzen en dezen komen door bemiddeling van iemand in contact met IJzerdraat in Haarlem. Zo ontstaat het geuzenleger van de twintigste eeuw, dat zonder enige ervaring en vaak roekeloos zijn werk begint, al in mei/juni van 1940. Nog voor Schilder en anderen hun kloeke artikelen schreven! Eenvoudige mensen zijn het, in Rotterdam omgeving, van wie velen hervormd of gereformeerd zijn (p. 144).

Hun verhaal wordt voor de eerste maal zo uitvoerig, sober, maar boeiend verteld. Deze mensen wilden zich na het bombardement van Rotterdam vooral, niet bij de capitulatie neerleggen, in de verwachting trouwens dat de bevrijding spoedig zou komen. Men is optimistisch en van geheimhouding weet men nog niet. Zij hebben wat dat betreft het spit afgebeten, in een jaar waarin de Duitsers alle redenen hadden te denken dat ze Nederland er wel onder kregen. Maar hier groeide het verzet, door een blaadje levend gehouden, de geuzenberichten, en straks de „Geus van 1940”. Ook in de studentenkringen zal men najaar 1940 de naam „geus” gaan gebruiken voor zijn krant! Helaas, de loslippigheid brengt allen in Scheveningen, en ieder weet wat dat betekent.

Het eerste grote proces begint op 24 februari 1941, een proces waaraan publiciteit gegeven wordt, omdat de Duitsers zien dat ze het Nederlandse volk niet vermurwen kunnen. De geuzen zijn de eerste slachtoffers van hun wreedheid, van de 200 die zijn opgepakt in enkele weken, zijn tenslotte 15 mensen ter dood veroordeeld. Ze worden op 13 maart terechtgesteld op de Waalsdorpervlakte en het zijn deze 18 voor wie Jan Campert zijn bekende lied gedicht heeft. Aan de 15 waren drie Amsterdammers toegevoegd, want daar had zich intussen ook veel afgespeeld: de staking naar aanleiding van de eerste openlijke aanval op de joden. Dat verhaal kan men lezen in de studie van de andere medewerker van Dr. L. de Jong, B. A. Sijes, in een Meulenhoffpocket uitgegeven.

Dit boekje moet ik zeer bij u aanbevelen. Het vertelt ons immers over diegenen die ons volk hebben wakker gemaakt. Hun dood was een roepstem voor anderen, om de strijd voort te zetten. Zij waren voorstrijders.

A. Plaatsman

PERSSCHOUW

Ds H. Vogel †

In „De Fakkel” schreef ds D. de Boer van de Vrije Gemeente te Wolvega namens die Gemeente het volgende „In memoriam” bij het overlijden van ds H. Vogel:

Ds H. Vogel, laatstelijk predikant in de vrijgemaakte kerk te Enschede, stierf kort geleden plotseling tijdens een reis door Israël, in het ziekenhuis te Tiberias, 57 jaar oud. Wij gedenken hem ook hier.

Hij leidde meermalen diensten in onze gemeente, waarbij allen genoten van zijn klare prediking. Hij was een stoere figuur met een gevoelig hart, deze pastor. Hij moest zich ontzien tenslotte, om gezondheidsredenen, maar hij kon moeilijk door zijn grote liefde tot zijn werk. Wij herinneren ons de laatste preek, die wij in Wolvega van hem hoorden, over 1 Corinthhe 16 : 22: „Indien iemand den Here niet liefheeft, hij zij vervloekt. Maranatha”.

We zijn dankbaar dat Ds Vogel onze gemeente voorging in trouwe bediening van het goddelijk woord.

Ook persoonlijk steunde deze sterke figuur ons.

Wij wensen de zijnen de enige troost, waarmee de Vader van alle vertroosting ons allen vertroost.

Wij zijn dankbaar voor dit getuigenis omtrent ds Vogel.

C. V.

Hebben wij gevoel voor maat verloren?

In het Kerkblad voor de Geref. Kerken van Noord-Holland schreef ds K. Doornbos onder bovenstaande titel het volgende stuk:

Zo nu en dan lezen we in de kranten dat een van onze predikanten het bijltje erbij neerlegt. Soms staat het bericht ervan met een grote kop in de krant. Het schijnt in onze kerken nog al gemakkelijk te gaan het ambt neer te leggen. In een dag, of op een avond, is de zaak beklonken. Ik herinner me van ruim veertig jaar terug een predikant van een van de Gereformeerde kerken die op de leeftijd van zeven en veertig jaar en na een dienst als predikant van twintig jaar ermee wilde ophouden. Dertien jaar had hij zijn eerste gemeente gediend, zeven jaar zijn tweede. Het had toen heel wat voeten in de aarde vóór de zaak haar beslag had gekregen. De opziens der gemeente en de broeders ter classicale vergadering dachten aan het welzijn van die man. Ze hebben zeker niet uit het oog verloren het welzijn van de gemeente waaraan deze predikant verbonden was, maar zij hebben ook gedacht aan het welzijn van die man, van die broeder, die ze zagen dwalen. Ze hebben veel gedaan om hem van zijn dwaling terug te brengen en hem ervan te weerhouden zich met zijn gezin in een avontuur te storten. Ik zal niet zeggen dat deze herder en zijn gemeente door grote liefde aan elkaar verknocht waren, dat de herder niet van zijn gemeente wilde scheiden en de gemeente niet van haar herder, maar ik kan wel zeggen dat er geen moeilijkheden waren tussen de herder en de gemeente. Het ging met deze herder en gemeente zoals het met veel herdere en gemeenten gaat. Ik kan daar geen beter woord voor vinden dan het woord gewoon. De herder had zijn gebreken, de schapen hadden ook hun gebreken, maar ze hadden zich aan elkanders gebreken gewend en konden elkanders goede eigenschappen waarderen. En toen kwam het als een donderslag uit een heldere hemel. Op een vergadering van de kerkeraad zei de man dat hij zijn ambt neerlegde en vroeg hij ontslag uit de dienst.

Als reden gaf hij op dat hij beter voor zijn

gezin moest kunnen zorgen dan hij als predikant kon doen en dat hij rechten wilde gaan studeren om zich langs die weg een betere maatschappelijke positie te verwerven. Later heeft hij zelf gezegd: „Ik heb de kerkeraad overrompeld”. Het was niet mooi van hem dat hij de kerkeraad overrompelde. De broeders op de kerkeraad waren eerst wel wat beduusd en wisten niet direct hoe ze met de zaak aan moesten, maar toen ze van de eerste schrik bekomen waren werd dat anders. Ze hebben veel gedaan om die man van het doen van zulk een stap terug te houden. En dat hebben de broeders ter classicale vergadering ook gedaan. Meer dan één classicale vergadering hield zich met de zaak bezig vóór de zaak haar beslag had gekregen. Waarom zoveel drukte om zo'n zaak? Omdat het hier ging om het welzijn van een mens, en die mens ook nog een broeder was. Die herder moest de herdersstaf niet aan de opperste Herder teruggeven, en die man moest zich niet met zijn gezin in een avontuur storten. Ze hebben zijn aanvraag om ontslag niet achter de hand gehouden als een middel om van hem af te komen als hij niet aan de gestelde voorwaarden zou willen voldoen. Ze hebben hem geen voorwaarden gesteld maar bij hem aangehouden de Here te blijven dienen in het ambt van dienaar des Woords.

Zijn inkomen was niet beneden het gemiddelde dat men toen uitkeerde maar om hem te helpen in de verzorging van zijn gezin zegde de gemeente hem een beduidende verhoging van zijn traktement toe. Maar niets baatte. Hij wou weg en ging weg. Maar mij dunkt dat de broeders naar de Geest van Christus met hem hebben gehandeld.

Het ambt neerleggen en heengaan schijnt nu erg gemakkelijk te zijn. In een paar dagen, of in korter tijd, is de zaak beklonken. En in wie heengaat schijnt men niet de broeder te zien die niet goed doet maar alleen de trouweloze, die de schimp na krijgt: „Weer zo een!” Maar wat heeft die broeder bewogen alzo te doen?

Hebben wij gevoel voor maat verloren? Valen we graag in uitersten? Is het slechts één van de twee, of geheel en al naar de Schrift, of een werk van satan, en God ontrend? Het ambt wordt opgevijzeld tot een hoogte waar niemand meer bij kan. Niets schijnt meer waarde te hebben indien het niet ambtelijk wordt gedaan. Het woord Gods in de mond van de niet-ambtsdrager wordt niet geacht, alleen de ambtelijke bediening des Woords doet het. Alsof het woord van de hoge God afhankelijk was van een ambt dat een mens bekleedt. En alsof de Here alleen wilde horen naar het ambtelijke gebed en niet naar het roepen van de benauwde ziel: „Doe mij recht, Here, en twist Gij mijn twistzaak!” En tegelijk springt men met het ambt om alsof het een zaak van geen betekenis is, en weert men de een uit het ambt omdat hij niet van de partij is, en stoot men de ander uit het ambt om zaken die niet welgevallig zijn. Is het ambt in de kerk een vinding van mensen of een instelling Gods? Heeft de Here het ambt in de gemeente ingesteld om partijmannen in het zadel te helpen, of tot opbouw van de gemeente?

Het komt nog al eens voor dat een van onze predikanten het bijltje erbij neerlegt. Wat bezielt de man die dat doet? Waardoor wordt hij gedreven tot het doen van zulk een stap? Met schorsen en afzetten is men in onze kerken haastig. De gevallen van Beverwijk en Groningen hebben laten zien dat ieder die een groep in een gemeente achter zich kan krijgen een predikant wegwerken kan. Voor de rechtspositie van een predikant moet niemand veel geven. De rechtspositie van een predikant rust op de trouw van de gemeente. Blijft de gemeente hem trouw, dan is er niets aan de hand, valt de gemeente hem af, of valt een deel van de gemeente hem af, Beverwijk en de synode van Rotterdam-Delfshaven hebben aan allen geleerd hoe men doen moet om van een ongewenst predikant af te komen. Dat is het risico dat ieder loopt die in dienst van Christus treedt en men moet dat risico durven te nemen, maar ik wil niemand hard vallen die toch wel even aarzelt wanneer zijn ogen opengaan voor dat risico en op veiligheid bedacht is. Er zijn al velen van ons weggegaan, maar zijn ze ook niet van ons weggedreven? Waar was de broederlijke zorg voor een dienaar des Woords die niet goed doet, waarvan ik boven een voorbeeld heb gegeven uit de tijd van veertig jaar terug?

Er is geen beroep of het heeft zijn moeilijkheden. Bij het uitoefenen van een beroep, welk beroep dat ook is, wordt ieder wel eens moedeloos en zegt wel eens een keer: „Men zou eruit weglopen”. Predikanten overkomt dat ook wel. Met een weinig steun, met een weinig getoonde waardering, komt de moedeloze wel over zijn moedeloosheid heen. Het formulier voor bevestiging van de ouderlingen zegt: „Zo is mede het werk der ouderlingen met goede raad de dienaars des Woords behulpzaam te zijn”. Maar als een predikant in een moedeloos ogenblik van de ouderlingen een duw krijgt en van de gemeente een trap, dan is het geen wonder dat de man valt. Maar wie heeft dan de meeste schuld?

Hebben wij gevoel voor maat verloren, vooral

voor maat in het ijveren? In Opbouw van 9 april van dit jaar komt een staaltje voor van een wonderlijke verklaring van de Schrift waarmee een ijveraar voor de synode kwam. 't Was naar aanleiding van de staf van Mozes. Dertien synodeleden hadden hun staf weggeworpen enz. Was de man door zijn ijver voor de synode alles vergeten wat hem aan de hogeschool geleerd was over de uitlegging van de Schrift? Ik hoor wel meer klachten over dergelijk misbruik van de Schrift. Als er zo geprekeerd wordt worden de hoorders immers ook weggedreven als ze de Schrift liefhebben. Zulk preken vind ik veel erger dan dat iemand vasthoudt aan de leer van de veronderstelde wedergeboorte.

De apostel zegt dat er in de laatste dagen zware tijden zullen komen omdat de mensen slecht zullen zijn. Hij noemt een hele rij van slechte eigenschappen op waarmee de mensen dan behept zullen zijn. Onder meer zegt hij dat de mensen dan zullen zijn liefdeloos, onmatig, onhandelbaar. Deze slechte eigenschappen vindt men ook in onze kerken. Wij bewaren ons niet onbesmet van de wereld.

Wanneer zullen we in onze Kerken weer metterdaad de gemeenschap der heiligen oefenen met allen die God met ons om één Avondmaalstafel vergadert?

Wanneer zullen wij die allen zo aanvaarden als Christus ons aanvaard heeft?

Wanneer zullen wij elkanders moeilijkheden verdragen en zo de wet van Christus vervullen?

C. V.

INGEZONDEN

DE GRONDSLAG VAN DE CHRISTELIJKE KERK

„Het Gereformeerd Gezinsblad” en „De Reformatie” wisten onlangs te berichten, dat de gemeente Breda haar grondslag niet meer weet. Als dat waar was, zou het niet best zijn. Zolang die gemeente evenwel „gemeente van onze Here Jezus Christus” wil zijn en blijven, hoeft ze om een antwoord niet verlegen te zijn. Dan heeft zij dat ook niet uit te maken.

Wij geloven en belijden immers, dat onze Here Jezus Christus Zichzelf een gemeente vergadert, beschermt en onderhoudt, antw. 54 H.C. Zij is niet onze gemeente, maar Zijn gemeente: Gods huis, de tempel die de HERE Zich bouwt in den Geest, Hebr. 3 : 6, 1 Petr. 2 : 5.

De HERE bouwt Zich die gemeente als een stad, die wél samengevoegd is, Ps. 122 : 3, gefundeerd als zij werd op de vaste, levende hoeksteen Jezus Christus, 1 Petr. 2 : 4. In Hem wast ieder bouwwerk, goed ineenluitend, op tot een tempel, heilig in den Here, Ef. 2 : 21.

Buiten Hem kent de gemeente geen enkele grondslag, vesting of behouder, Ps. 18 : 3. Niemand kan een ander fundament leggen, dan gelegd is door de dienst der apostelen en profeten, 1 Cor. 3 : 11, Ef. 2 : 20: Jezus Christus.

Zo de kerk op dit onwankelbare fundament blijft, zullen poorten der hel haar niet overweldigen, Matth. 16 : 18. Dan is de HERE haar sterkte en toevlucht, Ps. 46, waar zij geborgen is zowel tegen het woeden der wereld als tegen verderf door ketterijen en valse leer.

Wij bidden te mogen blijven en elkaar te mogen houden bij dit van God gegeven fundament, door ons in alles aan te stellen naar het zuivere Woord Gods, verwerpende alle dingen die daar tegen zijn, houdende Jezus Christus voor het enige Hoofd van Zijn christelijke kerk, art. 29 N.G.B.

Maar de belijdenis en de kerkenordening dan?

Om onszelf en elkaar op te scherpen, gemeente van Jezus Christus te blijven, onderhouden wij de belijdenisgeschriften en de kerkenordening der Gereformeerde Kerken als akkoord van kerkelijke gemeenschap.

De belijdenisgeschriften

Wij hebben de belijdenisgeschriften der Gereformeerde Kerken lief, onderwijzen erin en verdedigen ze, om de waarheid die in haar wordt beleden. Wij erkennen alle artikelen en stukken der leer, daarin begrepen, als op Gods Woord gegrond.

Dat betekent niet, dat wij de belijdenisgeschriften boven alle bedenking en verbetering verheven achten. Hoe zouden ze dat kunnen zijn, daar alle mensen uit zichzelf leugenaars zijn, en ijdelder dan de ijdelheid zelve, Rom. 3 : 4, art. 7 N.G.B.?

Belijdenisgeschriften zijn menselijke, dus feilbare, gebrekkige, voor Christus' gemeente geenszins onmisbare, veranderlijke geschriften. Nochtans verachten wij ze daarom niet, noch willen wij naar gedurige verbetering staan. Integendeel, wij willen ons gaarne aan de goede leer dezer geschriften onderwerpen, geduld hebbende

met hun onvolkomenheden en gebreken, en zullen ze alleen laten varen, indien en voorzover zij in enig artikel of stuk der leer zouden blijken te strijden tegen de enige maatstaf van het geloof: Gods Woord.

Wij erkennen ook, dat deze belijdenissen het gemeenschappelijk bezit van de nederlandse Gereformeerde Kerken zijn, en dat over haar dus geen particulier persoon of kerkeraad, maar alleen de kerken, in wettige vergadering samengekomen, te oordelen hebben.

Hoe hoog wij de 3 formulieren van enigheid der Gereformeerde Kerken ook achten, wij stellen ze niet gelijk met-, laat staan boven Gods Woord.

Zij kunnen niet dienen als grondslag der gemeente. De gemeente kan niet staan op wat zij met de mond belijdt. Een kerk, die op haar eigen formulieren bouwt, maakt zich schuldig aan verwerping van het enige fundament dat door God gelegd is.

Evenmin kunnen zij dienen als regel, maatstaf of kenbron van het geloof, of als schild voor de waarheid van Gods Woord. Kenbron en toetssteen der waarheid is en blijft voor de kerk: Gods Woord, dat het waarmerk van haar betrouwbaarheid in zichzelf draagt, en onze gebrekkige steunsels niet nodig heeft.

Wij willen de belijdenis hanteren en gehanteerd zien: naar buiten als een publieke uitdrukking van het geloof der kerken en als afweerwapen tegen laster over dit geloof; naar binnen als een onderwijzing en oefening in de hoofdzaken en de enigheid des geloofs; voorts als een teugel aan eigenzinnigheid van leraars en als een bescherming van de gemeente tegen willekeur in de uitleg van Gods Woord.

De kerkenordening.

In Christus' gemeente is zekere regering nodig, opdat alle dingen betamelijk en met goede orde geschieden, zowel in de onderscheiden gaven en diensten, de eredienst en de tucht der gemeente, 1 Cor. 14 : 33, 40, alsook in de omgang met andere gemeenten van Christus.

Hoe goed en nuttig het is, dat gereeders der kerk daartoe zekere ordening stellen en bevestigen, wij geloven dat zij zich ervoor dienen te wachten, af te wijken van wat Christus, onze enige Meester, ons bevolen heeft te onderhouden, art. 32 N.G.B., Matth. 28 : 19.

De hele eredienst, die God van ons vraagt, staat in den brede beschreven in de Heilige Schrift. Daarom is het mensen en kerkelijke vergaderingen niet geoorloofd, daaraan toe of af te doen, art. 7 N.G.B.

Wij verwerpen dan ook alle menselijke vonden en alle bepalingen, die men zou willen invoeren om God daarnaar te dienen en de gewetens erdoor te binden, op welke manier ook, art. 32 N.G.B.

Wij aanvaarden de „Kerkenordening der Gereformeerde Kerken in Nederland” van harte als zodanige, op Gods Woord gegronde, ordening; doen naarstigheid die te onderhouden; belovende — omwille van de eenheid met andere kerken — geen afwijkingen van deze aangenomen orde in te voeren, zonder overleg met die kerken.

Dat betekent niet, dat wij deze kerkenordening boven alle bedenking en verbetering verheven achten, of dat ze voor Christus' gemeente onmisbaar zou zijn. Daarom eindigt de K.O. in al haar redacties met een artikel, dat teruggaat op dit slotwoord van het Convent van Wesel, 1568: Deze punten, opgesteld te bate van de welstand der nederlandse kerken, zijn zó gesteld... „dat wanneer het gebeuren mocht, dat onze Here Jezus Christus hierna overvloediger vrucht Zijner genade aan Nederland verleende, zowel ten aanzien van een godvruchtige reformatie der overheid als wat betreft de wasdom der kerk, het vrij zal staan deze punten breder uit te werken en naar gelegenheid der zaken en tijden, hetzij te vermeederen, hetzij te veranderen.”

Wij verwerpen iedere wettische hantering van deze ordening, als zouden de kerken aan uitsluitend haar laatste redactie, en dat in de letter, gebonden zijn. De synoden, waar deze bepalingen werden opgesteld, moesten menige concessie doen aan overheid en volkswil. Latere synoden die haar wijzigden, zagen zich genoodzaakt, zich tot redactionele wijzigingen te beperken, omdat sinds Afscheiding en Doleantie en Vrijmaking de rust voor ingrijpender wijzigingen ontbrak.

Daarom dient men bij hantering van deze kerkenordening steeds uit Gods Woord te onderscheiden tussen haar Schriftuurlijke beginselen en haar concessies. Terecht wordt dan ook de Kerkenordening der Gereformeerde Kerken vandoor uitgegeven in Handboekjes, die haar opeenvolgende redacties, vanaf de Synode van Emden 1571, bevatten. Het werd nimmer aangemerkt als een afwijking van de K.O., wanneer een gemeente, om dichter bij de inzettingen van Christus en Zijn apostelen te leven, van een latere redactie terugkeerde tot een eerdere, waarin de Schriftuurlijke beginselen zuiverder zijn uitgedrukt.

Wat is Gereformeerd?

In de zin als boven beschreven hopen en bidden wij in Breda te mogen blijven: „Gemeente van onzen Here Jezus Christus (Gereformeerde Kerk, vrijgemaakt)”.

Wij weten, dat zulke beginselen tegenwoordig door velen in de vrijgemaakte kerken als „ongereformeerd”, „revolutionair”, „kerkontbindend” enz. verworpen worden. Dat velen, deze oude geluiden horend, verzuchten: „Waar komen we dan terecht?”

Wij schreven hierboven evenwel geen woord van onszelf. Alles wat u in dit artikel gelezen hebt is ontleend aan voorgangers die in onze kerken geëerd en geprezen worden wier graven door ons worden versierd.

Zo ontleenden wij wat we over de belijdenis schreven voornamelijk via „Prediking en Uitverkiezing” van Prof. C. Veenhof aan Helenius de Cock en Herman Bavinck, de eerste twee dogmatici aan de Th. Hogeschool in Kampen. Uit de beide brochure's van Ds C. Vonk, „Trouw blijven” en „De substantie van de catechismus” leert men dezelfde beginselen kennen bij onze Gereformeerde voorouders uit de 17e eeuw.

Wat de kerkenordening betreft ontleenden wij aan Dr F. L. Rutgers (vooral „De geldigheid der oude kerkenordening”) en aan „Kerkelijk Handboekje”, 1905, uitgegeven door P. Biesterveld en H. H. Kuyper.

Afval of wederkeer?

De gemeente te Breda keerde in 1946, wat de z.g.n. christelijke feestdagen betreft, terug van het compromis met de overheid door Dordt 1618/9 naar de Schriftuurlijke beginselen van Dordt 1574. Ds J. R. Wiskerke wees, wat de verworden Avondmaalspractijk in onze kerken betreft, (hij sprak van „Een historie van verbijstend verval”) in 1964 terug naar de Schriftuurlijke beginselen bij Calvijn (Geref. Kerkblad voor Zd-Holl. enz. 16e jrg. 9 v.v.).

Ds B. Telder wees in „Sterven... en dan?” de onschriftuurlijke, dualistische mensleer aan, van waaruit Zondag 22 H.C. het geloofsartikel van de wederopstanding des vleses onder woorden brengt. Ds J. R. Wiskerke wees in „Lucerna”, 3e jrg. no. 5 v.v. de onschriftuurlijke zijnsfilosofie aan, van waaruit art. 1 N.G.B. de leer over God onder woorden brengt („een enig, eenvoudig, geestelijk Wezen, hetwelk wij God noemen”).

Zij tasten daarmee een stuk kerkelijke praktijk (en daarachter liggende regelingen der K.O.), en/of formuleringen der belijdenis aan.

De vraag waar alles op aan komt, is nu: worden zulke aanmerkingen op de aangenomen orde en belijdenis geboren uit afval van het christelijk geloof, of uit wederkeer tot de Schriften? Wij geloven van de vier genoemde voorbeelden: het laatste. Daarom verblijden wij ons:

„Het wezenlijke van een reformatie is immers, dat daardoor het levende Woord van God in werkelijkheid wordt aanvaard en erkend als enige goddelijke autoriteit en metterdaad als zodanig wordt geëerbiedigd. Tegenover iedere andere instantie. Vooral ook ten opzichte van de uitspraken der kerk!”, „Prediking en Uitverkiezing”, 187.

Breda.

K. C. Smouter.

DE REKKENSCHEN INRICHTINGEN

In het achterste hoekje van de Achterhoek van Gelderland, vlak bij de duitse grens, liggen bij het dorp Rekken, de Rekkensche inrichtingen. Erg bekend zijn ze in onze kring niet. En toch is er prachtig werk gedaan, nu reeds 50 jaar lang; werk van christelijke barmhartigheid.

Daar worden mensen opgenomen, zowel ouderen als jongeren, die door God met weinig, soms zelfs heel weinig verstand, zijn geschapen; die gewoonlijk verstandelijk-minderwaardigen worden genoemd. Dezulken vervallen heel gemakkelijk tot maatschappelijke ellende; tegenwoordig gelukkig niet meer zo gemakkelijk als 50 jaar geleden.

Hun geestelijk tekort brengt met zich mee dat ze niet op normale wijze aansluiting kunnen vinden bij hun omgeving. Zij begrijpen hun omgeving niet voldoende, de mensen niet, en de situaties niet. Zij reageren daarom anders dan normaal; zij doen vreemd, raar, dwaas. Nu eens wordt er om hen gelachen; dan weer worden ze hardhandig aangepakt, omdat men hun wel eens mores zal leren, de beklagenswaardigen.

Gelukkig zijn ze wanneer zij dan nog ouders hebben die begrip voor hen tonen, en hen met warme liefde omringen. Maar wanneer ook dat ontbreekt (en dat is niet zelden het geval) geraken ze heel gemakkelijk in conflictsituaties, omdat er allerlei factoren zijn die hen in verkeerde richting dringen. Minderwaardigheidsgevoelens kunnen er toe leiden dat misdadige neigingen de overhand krijgen. Ruzie, diefstal, opstandigheid, allerlei dwaze streken zijn er oorzaak van dat ze geschuwd en geminacht worden. Men is overal met hen verlegen en is blij wanneer men ze kwijt is.

Eén van de eersten die zich hun lot ernstig aantrok, was een predikant; en vooral door zijn werk zijn de Rekkensche inrichtingen tot stand gekomen, 50 jaar geleden. Er is een groot terrein, van niet minder dan 112 bunder, waarop boerderijen en werkplaatsen en natuurlijk een aantal verzorgingshuizen zijn gebouwd; alsmede een schoolgebouw en een kerkzaal die tevens gymnastieklokaal en vergaderzaal is. Ter gelegenheid van het aanstaand jubileum wil het bestuur van de vereniging nu gaarne een echt kerkje bouwen, met 400 zitplaatsen. Het geld daarvoor is niet aanwezig, en men doet nu een beroep op de mildheid van mede-christenen om hen te steunen. Ook de redactie van Opbouw ontving het verzoek om hiervoor een goed woord te doen. En waarom zou men dat niet doen? Het gaat om mensen die als wrakken stuurloos rondrijven op de woelige wateren van de maatschappij, en die in Rekken als in een rustige haven worden binnengelootst, om daar mede onder Jezus' hoede te worden opgenomen.

Er wordt in eigen kerkelijke kring al veel gevraagd voor allerlei arbeid. Maar wellicht zijn er onder de lezers van dit blad die bereid zijn ook voor het hier aangegeven doel iets te offeren. Adres: Stichting tot steun van de Rekkensche inrichtingen te Rekken. Giro 969300.

P. P.

KERKNIEUWS

Bercepen te Ulrum en te Appingedam-Over-schild (bij accl.): kand. K. J. Kapteyn te Groningen; te Nijverdal: H. de Vries, te Veendam.

Aangenomen naar Zuidwolde: (Dr.) J. Schel-tens te Blija (Fr.).

Ds. J. van Bruggen

Ds. J. van Bruggen te Daarlerveen slaagde voor het kandidaatsexamen theologie aan de R.U. te Utrecht.

ADRESSEN

Groningen-Oost, correspondentie-scriba: P. W. Suurmond, Woldweg 11, Ruischerburg (Gr.), telef. 67216 (05900); secretaris diaconie: W. A. Veling, Ceramstraat 26, Groningen.

Groningen-Noord, correspondentie-scriba: J. K. Zuidhof, „Calmato”, Magnoliastraat 4, Groningen-Selwerd. Giro 897986. Telef. 05900-22855; 2e secretaris diaconie: G. Vogel, Korreweg 107, Groningen. Telef. 28755.

Rozenburg, scriba: P. de Jong, Olmendaal 11. **Slidrecht**, scriba: B. van As, Simon Stevinstraat 2, Slidrecht, telef. 01840-2158; diaconie: E. Kadijk, Rembrandtlaan 193, Slidrecht, telef. 01840-2815.

Harderwijk, adres diaconie: W. v. d. Kolk, Burgemeester van Meursstraat 8, Harderwijk.

Capelle aan de IJssel, scriba: A. de Ruiter, Bloemensingel 11.

V.G.S. WAGENINGEN

Het bestuur van de Vereniging van Gereformeerde Studenten te Wageningen heeft de eer U mee te delen, dat het tijdens de Algemene Ledenvergadering van 10 mei 1965 in de volgende samenstelling is geïnstalleerd: J. Vreugdenhil, praeses; K. Mulder, abactis; I. Hamming, fiscus. Het abactiaat is gevestigd: Lijnbaanstraat 19, Wageningen. Vakantie-adres: Laaghalen 17, Hooghalen.

NAAR EEN EIGEN TEHUIS**Uw steun ook hierin!**

Reeds vijf maanden lang wordt nu al getracht voor 'n jongen van 13 jaar een pleeggezin te vinden. Tot heden zonder resultaat. Een uitwijkmogelijkheid naar een eigen tehuis hebben we (nog) niet. Dit betekent, dat U moet helpen. Wie wil huis en hart voor deze jongen openstellen?

Wat gebeurt er nu?

Er wordt hard gewerkt. De architect is druk doende met de uitwerking van een nieuw plan, dat aansluit bij de wensen van de Minister van Justitie. Zodra dit gereed is zal het met spoed ter goedkeuring worden voorgelegd aan de desbetreffende instanties. Gehoopt wordt, dat dan spoedig de vereiste urgentieverklaring, gevolgd door de zo zeer begeerde bouwvergunning, zal worden verkregen.

Intussen doorgaan!

Het verplichte afwachten moet ons echter niet doen stilzitten. Wij gaan blijmoedig verder met de actie.

Hier volgt de oogst van de afgelopen maand. Meisjesvereniging V.U.T.A.T. te Zwolle f 50,-. Geref. Jeugdver. te Ommen f 25,-. Coll. jaarver-

gadering G.V. „In Trouw Volharden” te Breukelen f 35,65. Coll. geh. op de gezamenlijke jaarvergadering 1965 van Mannen- Vrouwen- en Jeugdver. te Lutten f 34,-. Jaarvergadering jeugd te Lisse f 26,79. Kinderen klas 3 en 4 Geref. Lagere School te Hoozevee, op kijkavond met tentoonstelling verdient f 10,-. Opbrengst coll. in een eredienst, door de V.G.S.A. belegd tijdens een weekend f 20,87. Gift via ds. van Dijk te Den Hulst van N.N. t.g.v. geboorte kleine f 5,-. Geboren dochter C.W.B. f 25,-. Coll. huwelijk via penn. kerk te Opende f 28,21. Opbrengst geh. coll. van vacatiehoudende huismoeders te Groningen f 19,50. Excelsior f 5,-. Een steentje voor het nieuwe tehuis f 20,-. Nog een van f 10,-. Opbrengst coll. kerstfeestviering 1964 Schiebroek-Hillegersberg-C. f 34,18. Via prof. Veenhof f 25,- van een broeder deel van ongedachte winst en f 20,- van een zuster honorarium gehouden rede. Een niet-botje f 40,-. Gereformeerde Reisvereniging; opbrengst reiskollekten voor tehuis f 144,21. Wij verwachten nog het „gebak” van de gemeentevergadering te Amstelveen.

Tussen haakjes: de contribuëntenactie te Kampen ontwikkelt zich zeer gunstig. Wie er meer van wil weten kan terecht bij zr. Kranenburg, A. toe Boecopsingel 43 en de diakenen.

Giften: 4 x f 2,50; 1 x f 4,-; 8 x f 5,-; 1 x f 6,-; 4 x f 10,-; 1 x f 20,-; 2 x f 25,-; 1 x f 27,35; 1 x f 35,-; 5 x f 50,-; en 1 x f 100,-.

Per 31-12-1964

was het resultaat van de actie voor het eigen tehuis als volgt:

ontvangen van de kerken	f 356.020,20
grote en kleine broeders en zusters over de hele wereld	„ 156.812,50

Totaal:	f 512.832,70
gereserveerd voordat de actie begon	„ 115.236,27

Totaal:	f 628.068,97
---------	--------------

Over de afgelopen maand

ontvingen wij van kerken	f 2.734,49
particulieren	f 1.128,77

Giften en collecten ontvangen wij gaarne onder vermelding van „voor het tehuis” op onze postrekening nr. 52325 t.n.v. Stichting Gereformeerde Kinderbescherming, Beatrixlaan 37, Ede.

ZWITSERLAND

Duits sprekende fam. (3 werkende pers. en pos. chr.) zoekt een

BESCHAAFD MEISJE

voor de huishouding voor ten minste een jaar (aug. '65 t/m juli '66). Prettige zelfst. werkkring. Enige kennis van Duits is wel nodig. Leeftijd niet jonger dan 19 jaar. Brieven aan J. Maree, Heemskerklaan 28 te Baarn.

ERRATA

In de advertentie voorkomende in het nummer van 14 mei is bij de aankondiging van de brochure: „Deze is Jezus de Nazarener de koning der joden” door H. W. den Haring een verkeerd gironummer vermeld, n.l. 436974, dit moet zijn 346974. Gelieve hiervan s.v.p. nota te nemen.

Comité tot verbreiding van de Waarheid der Schriften Rotterdam.

H. W. DEN HARING.

TE KOOP:

volledige, ongebruikte serie
PARAPHRASE HEILIGE SCHRIFT.

Prijs f 125.—.

Brieven onder nr 20 Administratie Opbouw.

Te koop gevraagd:**KORTE VERKLARING DER H. S.**

Brieven onder nr 17 Administratie Opbouw.

Drukkerij Steenberg

ZEIST - TELEFOON 03404-12452

Periodieken

Boekwerken

Handelsdrukkerij